

A mosolygó fényképezőgép és társai

Fényképiró masinák

FARKAS ZSUZSANNA

Tandem Grafikai Stúdió, Budapest, 2019, 139 oldal, Anno-sorozat

A Tandem Grafikai Stúdió (László Zsuzsa és Faragó István házastársak, ketten együtt „tekernek”, vagyis együtt végzik a tervezőgrafikai tevékenységet) szervezésében és kiadásában minden évben megjelenik két-három kis méretű, szépen nyomtatott, igényes, körülbelül 140 oldalas könyvecske főként apró, időnként feledésbe merült tárgyakról. Gyűszűk, kapukilincsek, sportérmek, gombok, turistabotjelvények, morzsakéfék, vasalók, zsebórák, iránytűk, kulcstartók, flaskák, ollók, porcelán teababák, legyezők kerültek eddig sorra. Néhány nagyobb méretű tárgy: biciklik, lemezek, kalapok kötetei is elkészültek. Ezek mellett a kétdimenziós világ is elénk került: sziluettrajzok, versokatalógus (*Fényírdák, fényképészeti műtermek* címmel), táncrendek, mesék illusztrációi, tarokk-kártyák, árjegyzékek, szabadalmi leírások, betéti könyvek, divatrajzok.

Eddig 47 kötet jelent meg, a legújabb a fényképezőgépek történeti fejlődését tárja elénk. A kiadói cél nem a működési elv leírása, hanem a változatos forma-világ, a márkák felvonultatása volt. Pazar kis kötet született, a fa- alkotmányoktól a műanyag szerkezetekig szinte minden megtalálható benne. Olyan darabok kerültek a kötetbe, amelyek kiváló állapotban vannak. Fejér Zoltán és másik három gyűjtő állományából, a Fortepanról és a világhálóról válogatták

össze a tárgyakat. A szövegek megírásához Fejér Zoltán szakmai kontrollja segítette a kiadót.

Öregedő emlékeink méltánytalan feledésbe merülnek a csillogó albumok divatos piacán – állítja a Tandem kiadó. Arra, hogy a speciális, különleges kis köteteknek fontos értéke van, Horváth Hilda, a Magyar Iparművészeti Múzeum Adattárának művészettörténésze is felhívta a figyelmet a 41. kötet, a porcelán teababákról szóló könyvecske megjelenése alkalmából (Szerelemből készültek, *Műértő* 2016. december – 2017. január). Ő is írja, hogy Nyugat-Európában is léteznek hasonló sorozatok, például a francia Flammarion kiadó *La folie* című sorozata, melyek hasonlóak a régi zsebkönyvekhez. Önök 2005-ben jelent meg Dominique Pascal tollából az *Appareils Photo* című, 14x14 centiméteres kis könyv. Hasonló katalógusokat ad ki a Moró Antik is Budapesten kis kiállítási katalógusként, eddig hat jelent meg (Netsuke).

A Tandem kiadó kötetei több gyűjtővel való együttműködés eredményei, vagy egy-egy gyűjtő kollektója inspirálta azokat. A mostani esetében is ez történt. Nagyon szép kiadvány, szívet melengető gondossággal készült, fantasztikus reprodukciókat láthatunk benne. A technikai részletezés még

a türelmetlen olvasók számára is érthető, élvezetes. A vakok, fénymérők is megjelennek, amelyekről ma már szinte semmit sem tudunk. A gépezetek bemutatását megtörik a *Fényképezők a gépükkel* című felvételek, amelyek között Viktória angol királynő is jelen van, akinek Leica fényképezőgépe a 919000-es sorszámot viselte. Nem beszélve Vivian Maierről, akit Rolleiflex gépe segítette kiváló képeinek elkészítésénél, mert ezt a gépet nem kellett felemelni a szemhez, hanem a melle előtt tartva lehetett beletekinteni, a lefényképezett emberek ezért sokkal természetesebben viselkedtek. Az 1840-es évektől, az egyszerű fagépektől eljutunk a varsói Zaklady Foto-Opticne üzemből dizájnerek által tervezett kisfilmes Alfa fényképezőgépig, annak 1958-as változatáig.

A kis kötet tökéletes ajándéknak is, hiszen tanít és szórakoztat, miközben gyönyörködhet. Köszönhető ez Fejér Zoltán műtárgyfotóinak is, aki számos variációt készített a tárgyakról, hogy azokat a legbeszédesebb mivoltukban láthassuk. A kötet borítóján a Richard és Joseph Beck Ltd. Frena néven futó dobozos gépe szerepel, amely olyan, mint egy mosolygó emberi arc. A szerzők szerint „szmájlisra” sikeredett, de jó ez így. A következő kötet a kopogtatókat mutatja be, majd a veterán autók következnek.